της Μάρως Βασιλειάδου

«Για μένα, το ότι έχω καταγωγή από την Αίνο είναι μέρος αυτού που είμαι σήμερα, είναι ένα από τα κομμάτια μου, είναι η ιστορία που φέρω». Με αυτή τη φράση ξεκινάει την αφήγησή του ο Λουκάς Κουινέλης στο βίντεο-μαρτυρία που περιλαμβάνεται στην **εικαστική έκθεση με τίτλο «Τίνος είσαι;»**, η οποία παρουσιάζεται αυτόν τον καιρό στο **Αρχαιολογικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης**. (Η έκθεση εγκαινιάστηκε στις 13 Αυγούστου στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης και θα διαρκέσει έως τις 30 Σεπτεμβρίου).

Δεν είναι ο μοναδικός αφηγητής βεβαίως. Ο επισκέπτης που θα περιηγηθεί τον χώρο, θα ακούσει να μιλούν στην κάμερα κάτοικοι της Αλεξανδρούπολης που προέρχονται από διαφορετικές εθνοτικές και πολιτισμικές ομάδες της πόλης, απόγονοι τρίτης και τέταρτης γενιάς εκείνων που συγκρότησαν τον πληθυσμιακό κορμό της, από το 1870 έως το 1945. «Το μεγάλο βιβλίο, όσον αφορά την παράδοση, ήταν η γιαγιά μου», λέει στην κάμερα ο Σαρακατσάνος στην καταγωγή Χρήστος Σκεύας. «Είμαι πολύ περήφανος που είμαι Πόντιος», σχολιάζει ο Αχιλλέας Γωνιάδης, και θυμάται τους παππούδες του που ήλπιζαν πως θα γυρίσουν στον τόπο τους, τη Σάντα του Πόντου και το Κογός της Αρμενίας. Οσο για τον Στάθη Μακρίδη που κατάγεται από την Αδριανούπολη, ξεκινάει την εξιστόρηση τραγουδώντας το δημοτικό που έλεγε η όμορφη γιαγιά του.

?? ????????

Τα παραπάνω σύντομα απόσπασμα αποτελούν τυχαία επιλογή από τα **11 βίντεο-μαρτυρίες της έκθεσης, και από ένα ακόμη στο οποίο ανασυντίθεται η μνήμη της εβραϊκής κοινότητας της πόλης – δυστυχώς όχι από κάποιον εκπρόσωπό της, αφού δεν έμεινε κανείς**. Ολοι μαζί οι αφηγητές –ο λόγος τους, η πρωτότυπη μουσική σύνθεση που ενισχύει κάθε εξιστόρηση με παραδοσιακά ακούσματα, οι ασπρόμαυρες φωτογραφίες που μεταφέρουν αυτούσια την ατμόσφαιρα του παρελθόντος– συνθέτουν τη μορφή του σύγχρονου δήμου της Αλεξανδρούπολης. Αφηγούνται σε πρώτο πρόσωπο οικογενειακά βιώματα, αλλά και τη σχέση τους με την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου, την ανάμνηση της μετανάστευσης και σε κάποιες περιπτώσεις, το τραύμα του εκτοπισμού.

Φορώντας τις οικογενειακές παραδοσιακές στολές τους φωτογραφίζονται εκπρόσωποι των εθνοτικών ομάδων των Σαρακατσάνων (αριστερά), των Ποντίων

Phoca PDF

(κέντρο) και απογόνοι κατοίκων της Ανατολικής Ρωμυλίας (δεξιά).

«Το πρόγραμμα “Τίνος είσαι;”, που σήμερα παρουσιάζεται με τη μορφή μιας εικαστικής έκθεσης, κυοφορούνταν μέσα μας αρκετό καιρό», λέει στην «Κ» ο Συμεών Χατζηλίδης που έκανε την τετράμηνη έρευνα και τις φωτογραφίες της έκθεσης μαζί με την επίσης φωτογράφο Αννα Παρασκευίδου. «Θέλαμε να δημιουργήσουμε ένα έργο, που αφορά την πόλη στην οποία ζούμε και τους νέους ανθρώπους που την κατοικούν. Μια πόλη που έχει φτιαχτεί εξ ολοκλήρου από μετανάστες και πρόσφυγες, ο καθένας από τους οποίους φέρει στο παρόν τη συλλογική μνήμη και την πολιτιστική του κληρονομιά. Αλλωστε η Αλεξανδρούπολη δημιουργήθηκε από την Οθωμανική Αυτοκρατορία ως πολυπολιτισμική πόλη και διατήρησε αυτόν τον χαρακτήρα μέχρι και το 1945. Εδώ ζούσαν Ελληνες με καταγωγή από την Καππαδοκία, τον Πόντο, τη Μικρά Ασία, τη Βόρεια Θράκη, την Ανατολική Θράκη, Σαρακατσάνοι, Μουσουλμάνοι, Εβραίοι, Αρμένιοι, Βούλγαροι και Φραγκολεβαντίνοι», αναφέρει ο ίδιος.

???????????????? ??????

Η έκθεση παρουσιάζει εκτός των βίντεο, συνολικά 11 συνθέσεις με τη μορφή φωτογραφικών κολάζ που αντιπροσωπεύουν αντίστοιχα τις εθνοπολιτισμικές ομάδες που συγκρότησαν τον πληθυσμιακό κορμό της πόλης μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών με τη Συνθήκη της Λωζάννης και την Ελληνοτουρκική Σύμβαση του 1923, όπως αναφέρει ο αν. καθηγητής Εθνογραφίας του Ελλαδικού Χώρου στο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΔΠΘ) Βασίλης Δαλκαβούκης που συνεργάστηκε στο έργο. «Οι συνθέσεις περιλαμβάνουν φωτογραφίες απογόνων 3ης και 4ης γενιάς εκείνων των πρώτων κατοίκων της πόλης, με τους οποίους μιλήσαμε εκτενώς, καθώς και παλαιότερες φωτογραφίες που μας παραχωρήθηκαν ευγενικά από τους συνομιλητές μας. Σε ορισμένες περιπτώσεις τους ζητήσαμε να φωτογραφηθούν φορώντας παραδοσιακές φορεσιές που συνιστούν οι ίδιες οικογενειακά κειμήλια. Οι φωτογραφικές συνθέσεις περιλαμβάνουν επίσης χαρτογραφικές αναπαραστάσεις των τόπων προέλευσης αλλά και των σημείων εγκατάστασης στον πολεοδομικό ιστό της Αλεξανδρούπολης», προσθέτει.

Μετά το τέλος της έκθεσης (30/9) όλο το υλικό (οπτικό και ακουστικό) θα αρχειοθετηθεί στο αρχείο προφορικών μαρτυριών του Εργαστηρίου Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του ΔΠΘ στην Κομοτηνή. Τα βίντεο έκανε ο Βασίλης Καραφυλλίδης. Το εικαστικό δρώμενο εντάσσεται στο πρόγραμμα του ΥΠΠΟ «Ολη η Ελλάδα ένας Πολιτισμός», και υλοποιείται σε συνεργασία με το ΔΠΘ και το Αρχαιολογικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης.

ΠΗΓΗ: ιστοσελίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 19.8.2021

Phoca PDF